HebrewBooks.org ©Moznaim Publishers. No commercial use allowed.

אפילו נדה נמי. אם קידש פגויה בימי נדותה לא להוו קידושין ואם בא עליה בנדתה יהא הולד ממזר: **אלמה אמר אביי.** ביבמות בהמולך: **הכל מודים.** שמעון התימני דאמר (יבמות מט.) יש ממזר מחייבי כריתות מודה בבא על הנדה ור"ע דאמר (שם) יש ממזר מחייבי לאוין מודה בבא על הסוטה דקינא לה ונסתרה דהויא עליו בלאו דלא יוכל בעלה וגו' כדאמר ביבמות (דף יא:) הא מה אני מקיים אחרי אשר הוטמאה לרבות סוטה שנסתרה: **שאין הולד ממזר.** שהרי עדיין קידושין עומדין בה: **מכדי.** הך היקישא דרבי יונה איכא לאקושיהו שאר עריות לאחות אשה דלא ליהוי קידושין ואיכא לאקושיהו לנדה דהוו קידושין: **לחומרא.** לעשות הולד ממזר שהממזרות ע) תלוין בקידושין דכל מי שאין לה עליו קידושין הולד ממזר פ) [דילפינן לה מאשת איש ביבמות (דף מה:) מה אשת איש דלא תפסי בה קידושין והולד ממזר אף כל שאין עליו קידושין הולד ממזר): **אמינא.** שאר עריות בק"ו מינה לשון שאין קידושין תופסין בה כדאמר רב (צ) ביבמות (דף יג:) מנין שאין קידושין תופסין בינה לכתיב ק) לא תהיה אשת איש המתה הוא לא תהא בה הויה לזר: ס"ג **חייבי מיתות וחייבי כריתות לא כ"ש: א"ה שאר חייבי לאוין נמי.** נהי דלא אתי בק"ו ניתי בגזרה שוה מצינו ביבמה שהיא בלאו ואין קידושין תופסין בה אף כל שהוא בלאו אין קידושין תופסין בה: **בהדיא כתיב בהו.** דתפסו: **וכי יש אהובה לפני המקום.** כלומר וכי אהבתו או שנאתו של בעל חשובה לפני המקום לשנות דין הגאלה בשבילה בשבילה שהולך לכבר את בן האהובה לא יוכל לבכר את בן השנואה. חייבי לאוין. כי תהיינה. אלמא אית בה הוויה. אפילו נדה נמי אלמה ק) אמר אביי א הכל מודים בבא על הנדה ועל הסוטה שאין הולד ממזר אמר חזקיה אמר קרא 1 ותהי נדתה עליו ב אפילו בשעת נדתה תהא בה הויה מכדי איכא ג לאקושה לנדה ואיכא לאקושה לאחות אשה מאי חזית דמקשת להו לאחות אשה ד אקשה לנדה ה קולא וחומרא לחומרא מקשינן רב אחא בר יעקב אמר אתיא בק"ו מיבמה ומה יבמה שהיא בלאו לא תפסי בה קידושין ו חייבי מיתות וחייבי כריתות לא כל שכן אי הכי שאר חייבי לאוין נמי ז אמר ח רב פפא חייבי לאוין בהדיא כתיב בהו 2 כי תהיין לאיש שתי נשים האחת אהובה והאחת שנואה וכי יש שנואה לפני המקום ואהובה לפני המקום אלא אהובה אהובה בנישואיה שנואה שנוא' בנישואיה ט וקאמר רחמנא כי תהיין ולר"ע דאמר י אין קידושין תופסין בחייבי לאוין כי תהיין במאי מוקים באלמנה לכ"ג וכר' סימאי יא דתניא רבי סימאי אומר מן הכל היה ר"ע עושה ממזר חוץ מאלמנה לכהן גדול שהרי אמרה תורה 3 לא יב יחלל חילולים עושה ואין עושה ממזרות ולר' ישבב דאמר בואו ונצווה על עקיבא בן יוסף שהיה אומר כל שאין לו ביאה בישראל הולד ממזר הניחא לר' ישבב אי לאפוקי מדר' סימאי קאתי דאמר יג טעמא דפגישה קאמר ואפ' חייבי עשה במאי מוקים לה בבעולה לכ"ג ומאי שנא משום דהוי ליה עשה שאין שוה בכל ורבנן אדמוקי לה בחייבי לאוין נוקמא בחייבי עשה הני חייבי עשה יד במאי נינהו אי שתיהן מצריות שתיהן שנואות אי אחת מצרית ואחת ישראלית שתי נשים מעם אחד בעינן אי בעולה לכהן גדול מי כתיב תהיין לכהן ורבי עקיבא בעל בורחיך טו שבקיה לקרא דהוי דחיק ומוקי אנפשיה: וכל מי שאין לה עליו וכו': שפחה כנענית מנלן אמר רב הונא ז אמר קרא 4 שבו לכם פה עם יח החמור עם הדומה לחמור אשכחן דלא תפסי בה קדושי ולדה **הכל** מודים בבא על הנדה ועל הסוטה שאין הולד ממזר. פי' בקונטרס ביבמות (דף מט.) נדה משום דכתיב תהיה ב) בנדתה דמשמע ש לה הויה ואע"ג דקיימת בכרת מ"מ לא הוי ממזר ג) ובא על הסוטה כו' כגון אשתו שזינתה דאסורה לבעלה דנפקא לן ביבמות פ"ק (דף יא:) מייתורא דאחרי אשר הוטמאה דכתיב גבי מחזיר גרושתו ואע"ג דחייבי לאוין הוא שהרי הויא עליו בלאו דלא יוכל בעלה לשוב לקחתה ואם כן הוה לן למימר דהולד ממזר אליבא דר"ע מ"מ מודה הכא בסוטה דאין הולד ממזר שהרי עדיין קידושין תופסין בה משמע מתוך לשון הקונטרס שאינו מודה אלא בסוטה שלא יצאת מתחת בעלה דהכי משמע לישנא שהרי עדיין קידושין תופסין בה כלומר הקידושין שנתקדשה בהן כבר אבל מחזיר סוטתו כלומר שגרשה וחזר וכנסה לא מיירי דבהא לא מודה ר"ע דולדו הולד ממזר וקשה דהא בפרק יש מותרות (יבמות דף פה:) משמע בהדיא דאפילו מחזיר סוטתו ד) שאין הולד ממזר דקאמר התם מחזיר סוטתו איכא ביניייהו א ול"ל לא שייך בה טעמא דפירש בקונטרס שפירש הטעם דמשום הכי לאו ממזר משום דעדיין קידושין תופסין בה לכך אומר ר"י דידעינן בסוטה דתפסי בה קידושין אף במחזיר סוטתו ואין הולד ממזר ממשמעות דהאי קרא דמפיק מייניה (שם דף יא:) דסוטה אסור להחזיר דהיינו מלא יוכל בעלה הראשון אשר שלחה לשוב לקחתה אחרי אשר הוטמאה לרבות סוטה שנסתרה וכתיב להיות לו לאשה דמשמע שאם החזירה איכא הויה וכיון דתפסי בה קידושין אין הולד ממזר מיהו קשה דהא עיקר קרא במחזיר גרושתו הוא דכתיב ואפ"ה אמר ר"ע דמחזיר גרושתו לא תפסי בה קידושין וגם הולד ממזר כדאמר פרק החולץ (שם מד.) ולא דרשי' להיות לו לאשה לשון הויה ובמחזיר סוטתו דלא אתיא אלא מדרשא אמר דתפסי בה קידושי ודרשינן להיות לו לאשה לשון הויה ואין סברא לומר כן לכך אומר ה"ל שלמה מדליו"ש דיש לישב פי' הקונטר' דכיון דכל זמן דלא גרשה לא יהא הולד ממזר כדפי' אין לומר דמשום שגרשה יהא איסור נוסף דמה גריעותא יש בה אחר הגירושין יותר מלפני הגירושין וכיון דסברא הוי לומר דלאחר גירושין נמי אין הולד ממזר הכי נמי איכא למימר דתפסי בה קידושין דהא בהא תליא מילתא ה):

לחומרא מקשינן. וא"ת אדרבה חומרא לומר דתפסי בה קידושין לאוסרה לעלמא ב וי"ל דאדרבה חומרא הוא לומר דלא תפסי בה דתמתון כך אנו אומרים דהולד ממזר לאי הוו תפסי בה קידושין הייתי אומר אין הולד ממזר ולא הייתי לומד שאר חייבי כריתות מזקוקת יבם שלא אביו והייתי אומר שבכולן אין הולד ממזר כמו בנדה אבל מאחר דלא תפסי בה קידושין ו) יש לנו לומר שיהו כולן למדות מזקוקת אביו וא"ת לרבי יהושע דאמר אין ממזר מחייבי כריתות מאי חומרא איכא למימר דלא תפסי בה קידושין וי"ל דאשמועינן ליה דאמר ז) פגום מיהא הוי ואי תפסי בה קידושין אפילו פגום לא הוי: **ומה יבמה שהיא בלאו לא תפסי בה** קידושין. וא"ת אמאי לא קאמר נדה תוכיח שהיא בכרת ותפסי בה קידושין אף אני אביא כל העריות שבכרת וי"ל דק"ו זה אינו אלא גילוי מילתא בעלמא דיש לנו להקיש לאחות אשה ואין לנו לומר נדה תוכיח ג: **וכי יש אהובה ושנואה לפני המקום.** ואין לפרש דלדקת ח) ורשעת קאמר דאם כן לא היה צריך לומר לא יוכל לבכר דאמנו משום ט) דאמיה רשעה יפסיד בנה שהוא בכור נחלתו אבל השתא כיון דרעה בנישואין דחייבי לאוין ס"ד דלאו בנו גמור הוא: **ולדה** בן יוסף. שמרבה ממזרים בישראל (כתובות כט:). שמרבה פסולים בישראל (לעיל סד.). **שהיה אומר כל שאין לו ביאה בישראל.** הנא על אשה שאין לו בה היתר ביאה (כתובות כט:). כל אים בישראל שאין ביאתו מותרת באשה שיבא עליה, הולד שנולד מאותה ביאה ממזר (לעיל סד.). **שבו לכם פה.** אלעזר עבד אברהם הוא (יבמות שב.).

מסורת הש"ס

ק) יבמות מט. ע"ש, ב) [בכת"י: לאקושיהו, ונראה דכל"ל. וכן בסמוך, וכדפו"ר לאקוש"], ג) [בכת"י: לאקשיהו], ד) [שם ח. ע"ז מו:], ה) [יבמות יג ע"ב], ו) יבמות כג., ז) [ל"ל רבא. ערוך], ח) תמורה כט: [יבמות י: וש"נ], ט) כתובות כט: [לעיל סד. יבמות מט.], י) [בכת"י: לא יקח ולא יחלל, וכדלעיל סד. וע"ש ברש"י], כ) [בכת"י: מאין], ל) [פסחים נט: נדה נב.], מ) יבמות סב. נדה יז. ב"ק מט. כתובות קיא., נ) [בבראש כה, ד], ס) כדפו"ר: כהן, ע) [בדפו"ר: מלוי, וכ"ל תלויה], פ) מהרש"ל מ"ש, צ) [דברים כה, ה], ק) [דברים כה, ט. ועיין יבמות י ע"ב], ר) [פסחים מח ע"ב], ש) [בדפו"ר: ביאת. וכנ"ל], ת) [ל"ל מיבמה רש"ש], א) [בדפו"ר: בחייבי], ב) [ויקרא טו, יט. וברש"ש מגיה ותמי נידתה עליו. ועיין קקיון דיוסף ועצמו"ר], ג) [בדפו"ר: ובא על הסוטה פי' כגון], ד) [נדל"ל: אין], ה) [וע"ש תוס' יבמות מט ע"ב ד"ה סוטה נמי, וברש"ש יבמות פה ע"ב ד"ה סוטה ולתו"], ו) [בדפו"ר נוסף: ממרי ורש לנו], ז) [ביבמות מד ע"ב], ח) [בדפו"ר: ורשעה], ט) [בדפו"ר: דלמון],

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה אמיל וכו' ביבמות. נ"ב פרק האשה רבה (צב, ב ד"ה ואי בעית אימא). חייבי מיתות וחייבי כריתות לא כ"ש. חייבי לאוין נמי. נילף במה מצינו, דנהי דליכא ק"ו ניתי במה מצינו שלא יהיו קדושין תופסין בחייבי לאוין ושהולד ממזר. בהדיא כתיב בהו. דתפסי. וכי יש. כלומר וכי אהבתו של בעל או שנאתו חשובה לפני המקום לשנות דין הנגאלה בשבילה שהוצרך לכתוב לא יוכל לבכר את בן האהובה. שנואה בנישואיה. חייבי לאוין. כי תהיינה. אלמא אית בה הוויה. יבמה שהיא בלאו לא תפסי בה קדושי כמו שביארנו ביבמות פרק האשה רבה [צב, ב ד"ה ואי בעית אימא]. חייבי מיתות וחייבי כריתות לא כ"ש. חייבי לאוין נמי. נילף במה מצינו, דנהי דליכא ק"ו ניתי במה מצינו שלא יהיו קדושין תופסין בחייבי לאוין ושהולד ממזר. בהדיא כתיב בהו. דתפסי. וכי יש. כלומר וכי אהבתו של בעל או שנאתו חשובה לפני המקום לשנות דין הנגאלה בשבילה שהוצרך לכתוב לא יוכל לבכר את בן האהובה. שנואה בנישואיה. חייבי לאוין. כי תהיינה. אלמא אית בה הוויה.

מוסף תוספות

א. למ"ד דאורייתא הא נמי דאורייתא ואית לה כתובה וכו' והיינו ע"כ במחזיר סוטה דאי במקיים כיון דזנאי ליה לה כתובה אלמא מדאית לה כתובה תפסי בה קדושין. תוס' הרא"ש. ב. דאם בא עליה אפי' אחד מן הרחוקים יתחייב עליה מיתה. רשב"ץ. ג. דרב אחא בר יעקב אהקישא דר' יונה סמיך ולתרוצי מאי דמקשינן מאי חזית דסמכת להו לאחות אשה קא אתי וכיון דמסייע ק"ו למילף מאחות אשה אע"ג דאיכא למימר נדה תוכיח מכריע הוא למילף מאחות אישה ולא מנדה. אנ"ל.

תוס' ר"י הזקן

אפילו נדה. אם קדש נדה לא יהיו קדושין ואם בא על הנדה יהיה הולד ממזר. הא דאביי בהחולץ [יבמות מט. א]. הכל מודים. שמעון התימני ורבי עקיבא דפליגי התם. לאחות אשה. לחומרא דלא ליהוו קדושי והולד ממזר. לנדה. לקולא והוו קדושי ואין הולד ממזר. בקל וחומר. כלומר שאר עריות חוץ מאחות אשה דלא תפסי בהו קדושי והולד ממזר נפקא מיבמה דאמר רחמנא [דברים כה, ה] כל תהיה לאיש זר לא תהא בה הויה לזר [יבמות יג, ב]. וחץ שיטה היא כמ"ד דיבמה לשוק (אי) לא תפסי בה קדושי והולד ממזר, אז לרבי עקיבא (בשאר) [כשאר] חייבי לאוין, או לפי"ש לרב כמו שביארנו בסוף החולץ [מט, ב ד"ה מספקא]. ומיהו ש"מ מיהא בהדיא דאפילו מ"ד דלא תפסי בה קדושי שהיא בלאו דהא אמר בהדיא מה

עין משפט נר מצוה

קח א מיי' פט"ו מהל' איסורי ביאה הלכה ז סמג לאוין קיח טוש"ע אה"ע סימן ד סעיף יג:

קט ב מיי' פ"ד מהל' אישות הלכה יב סמג עשין מח טוש"ע אה"ע סימן מד סעיף ו:

קי ג מיי' שם הלכה יד טוש"ע שם סעיף ז [וסימן יח]:

קיא ד מיי' שם הל' טו טוש"ע אה"ע סימן מד סעיף ח:

תורה אור השלם

1. וְאִם שָׁכֹב יִשְׁכַּב אִישׁ אֹתָהּ וּתְהִי נִדָּתָהּ עָלָיו וְטָמְאָה שִׁבְעַת יָמִים וְכָל הַמִּשְׁכָּב אֲשֶׁר יִשְׁכַּב עָלָיו יִטְמָא:
ויקרא טו כד

2. כִּי תִהְיֶין לְאִישׁ שְׁתֵּי נָשִׁים הָאֶחָת אֲהוּבָה וְהָאַחַת שְׂנוּאָה וְיָלְדוּ לוֹ בָנִים הָאֲהוּבָה וְהַשְּׂנוּאָה וְהָיָה הַבֵּן הַבְּכוֹר לְשַׂנֵּיאָה:
דברים כא טו

3. וְלֹא יְחַלֵּל זַרְעוֹ בְּעַמָּיו כִּי אֲנִי יְיָ מְקַדְּשׁוֹ: ויקרא כא טו

4. וַיֹּאמֶר אַבְרָהָם אֶל נַעֲרָיו שְׁבוּ לָכֶם פֹּה עִם הַחֲמוֹר וַאֲנִי וְהַנַּעַר נֵלְכָה עַד כֹּה וְנִשְׁתַּחֲוֶה וְנָשׁוּבָה אֲלֵיכֶם:
בראשית כב ה

מוסף רש"י

הכל מודים. ואפילו שמעון התימני, בבא על הנדה. אע"ג דקתי בכרת אין הולד ממזר (יבמות מט.). ועל הסוטה. אשת איש שזינתה וקיימה לן דאסורה לבעלה בכ"ק (שם יא:) מה אני מקיים אשר הוטמאה לרבות סוטה שנסתרה, ואע"ג דחייבי לאוין היא מודה בה רבי עקיבא דפליג אדרבנן במחזיר גרושתו וקאמר דהולד ממזר, אע"ג דלאו חייבי לאוין דשאר הוא, הכא מודי דאין הולד ממזר, וכל שכן לאידך רבי עקיבא כל פלוגתא דשמעון התימני לא הוי ממזר משום דסוטה לאו מחייבי לאוין דשאר היא (יבמות מט:). וכי יש שנואה לפני המקום. ווכך היה לו להזכיר שאם זה היה אוהב את זו ושונא את זו אין הכנרה משמתה בכך, פשיטא שאם זה שונא אין המקום שונאה (שם כג.). שנואה בנישואיה. בעבירה, וקאמר רחמנא כי תהיין. דאית בהו הויה (שם). ולר"ע דאמר אין קידושין תופסין בחייבי לאוין. אין קידושין תופסין לאשה האסורה על המקדשה בלאו, ורבנן פליגי עליה ואמרי בחייבי כריתות הוא דלא תפסי אבל בחייבי לאוין תפסי (סוטה יח:). בהסולץ (מד:) בנכייתא המחזיר גרושתו ר"ע אומר אין לו בה קידושין (כתובות כט:). מן הכל היה ר"ע עושה ממזר. כל העולים מחייבי לאוין (כתובות כט:). מן הכל שהן חייבי לאוין עושה ר"ע הולד ממזר דקסבר אין קידושין תופסין בחייבי לאוין חוץ מן מאלמנה לכהן גדול (לעיל סד.). שהרי אמרה תורה לא יקח. וסמיך ליה ולא יחלל זרעו, מדין הכוהנה הוא מתלנו ולא שם ממזרים עליהם (כתובות כט:). שעושה תלנים ולא ממזרים (יבמות מט:). דממשמע תלנין הוא עושה זרעו, שמתלנין מן הכהונה ואינו עושה ממזרין, וכיון דאין הולד ממזר ס"מ קדושין תופסין בחייבי לאוין דכהונה, דאי אין קדושין תופסין הוי הולד ממזר כדתנן בפרקין (סו:) כל שאין לה קדושין עליו הולד ממזר (לעיל סד.). בואו ונצורה על עקיבא בן יוסף. שמרבה ממזרים בישראל (כתובות כט:). שמרבה פסולים בישראל (לעיל סד.). **שהיה אומר כל שאין לו ביאה בישראל.** הנא על אשה שאין לו בה היתר ביאה (כתובות כט:). כל אים בישראל שאין ביאתו מותרת באשה שיבא עליה, הולד שנולד מאותה ביאה ממזר (לעיל סד.). **שבו לכם פה.** אלעזר עבד אברהם הוא (יבמות שב.).